

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	7
Μεταφράσεις και παραπομπές	8
ΠΡΟΛΟΓΟΣ. ΟΙ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ	9
Μια πλοκή και η αφήγησή της	9
Η γοητεία της τοποθεσίας και η μαγεία του λόγου	11
Στην υποτιθέμενη αυλακιά του πλοίου ενός ήρωα μυθοπλασίας	14
Επικά άσματα της Εποχής του Χαλκού και γραπτή εποποιία	18
Η πείρα των θαλασσιών και οι εμπειρικές τέχνες της ναυσιπλοΐας	21
Πλέοντας σύμφωνα με την <i>Οδύσσεια</i> : οι αποστολές του 1999 και του 2000	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗΝ ΙΘΑΚΗ	27
Σε ένα γρήγορο ιστιοφόρο	28
Μια ρότα χαραγμένη από άγιους προστάτες	30
Το λιμάνι του γέρου θεού Φόρκυνα	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. ΟΤΑΝ Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΘΑΚΗ	39
Γλυκύτητα στην καρδιά του Οδυσσέα	40
Το νησί πρωτεύουσα ενός αρχιπελάγους	45
Αυτά που λένε για την Ιθάκη η Αθηνά, η θεά, και ο Τηλέμαχος, ο γιος	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΙΘΑΚΗ: Ο ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ	53
Η διαμονή του θεού Φόρκυνα και το σπήλαιο των Νυμφών	54
Από το Νήριτο στο Νήιον	58
Το παλάτι του Οδυσσέα και το λιμάνι της πόλης	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΙΘΑΚΗ: Ο ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΟΥ ΝΟΤΟΥ	69
Στην παραλία του λιμανιού της Πόλης	70
Λιμάνι της Πόλης και νησίδα Δασκαλιό: η ενέδρα των μνηστήρων	73
Λιμάνι του Αγίου Ανδρέα: η επιστροφή του Τηλέμαχου	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΙΘΑΚΗ: ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ	89
Ένα ανάκτορο και μια πόλη, ή κάποια ιερά;	90
Οδυσσεύς, ο γιος, και Λαέρτης, ο πατέρας	92
Οδυσσέας: ένα όνομα για αποκρυπτογράφηση	96
Ο Οδυσσέας, η γενιά του, τα συμπεθεριά του γάμου του και η Ιθάκη	98
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI. Ο ΣΤΟΛΙΣΚΟΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ	103
Ο στολίσκος του Οδυσσέα, δώδεκα πλοία και το πλήρωμά τους	105
Ισχυρά και γρήγορα πολεμικά πλοία και οι αποστολές τους	109

Κωπήλατα και πολεμικά πλοία με ποδόσταμα	112
Αυτά τα κομψά κυρτά πλοία, αριστουργήματα υψηλής ραπτικής	116
Χειρισμός και τελετουργικό της επιβίβασης	119
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII. ΑΝΤΙΘΕΤΟΙ ΑΝΕΜΟΙ	123
Αρματωσιά και χειρισμοί ενός ομηρικού πλοίου	125
Νέες και εντυπωσιακές ικανότητες στη ναυσιπλοΐα με κόντρα τον άνεμο	127
Ναυσιπλοΐα στην ανοιχτή θάλασσα ή ο δρόμος του Ισθμού	133
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΡΩΑΔΑ	137
Στη Ζάκυνθο, στα δάση της Άρτεμης	138
Ποια ρότα θα ακολουθήσουμε για την Τρωάδα	141
Να προφητέψει το μέλλον, να προβλέψει τον καιρό: ο μάντης Κάλχας επί τω έργω	145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΧ. Ο ΔΙΑΠΛΟΥΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΑΠΟ ΤΗ ΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ	151
Προς τον Ελλήσποντο από το βορρά, στην αυλακιά του Ιάσονα	155
Προς τον Ελλήσποντο από το νότο: η παραδοσιακή ρότα των νησιών	159
Υπό το βλέμμα των θεών, ο διάπλους του κόσμου του Αιγαίου	163
Ευθεία οδός	166
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Χ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΩΑΔΑ	169
Παράλληλα προς την ακτή του Αιγαίου στην Τρωάδα: τύμβιοι για επάκτια γνωρίσματα	170
Κατά μήκος των μικρασιατικών ακτών των Δαρδανελίων ποιο λιμάνι για τους Αχαιούς βασιλείς;	175
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙ. Η ΤΡΟΙΑ Η ΠΑΡΑΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΧΑΪΚΑ ΛΙΜΑΝΙΑ	179
Μια ιερή γεωγραφία	181
Βρήκαμε την Τροία του Ομήρου;	185
Από το κάστρο, η πεδιάδα του Ιλίου μέχρι τη θάλασσα του Ελλήσποντου	188
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙΙ. ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ ΩΣ ΕΠΑΚΤΙΟ ΓΝΩΡΙΣΜΑ	195
Το δάσος, οι πρόγονοι και οι θεοί	197
Ο όρμος του Besika, ένα πιθανό αγκυροβόλιο και ένας πιθανός χώρος για να τραβηχτούν στη στεριά τα πλοία των Αχαιών	201
Ποια τοποθεσία για τον πολεμικό στόλο, για το «λιμάνι» και για το στρατόπεδο των Αχαιών;	206
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΙΙΙ. ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ, ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΚΙΚΟΝΩΝ	211
Ο Οδυσσεάς, μετά τη λεηλασία της Τροίας, επιλέγει τη ρότα της Επιστροφής	212
Η εκστρατεία στη Θράκη, στη χώρα των Κικόνων	215
Το δυνατό γλυκό κρασί του ιερέα Μάρωνα	219

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	563
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XIV. ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑ ΣΤΑ ΔΥΤΙΚΑ, Η ΡΟΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ	225
Οι ρότες της επιστροφής: το ημερολόγιο καταστρώματος του Νέστορα	226
Στις ρότες της επιστροφής: κίνδυνοι και ναυάγια στο Αιγαίο	230
Ο Οδυσσέας μέσα στην καταιγίδα στο Αιγαίο	234
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XV. ΠΑΡΑΚΑΜΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟ ΜΑΛΕΑΣ	241
Σγάλα στη Μονεμβασιά, τη Malnoisie της Ρωμανίας	242
Πώς ο Οδυσσέας αποτυγχάνει να παρακάμψει το ακρωτήριο Μαλέας	244
Παρέκκλιση στην ανοιχτή θάλασσα	247
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XVI. ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΤΡΩΝΕ ΤΟ ΛΩΤΟ, ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΟ ΤΗΣ ΛΗΘΗΣ	251
...αυτοί που τρώνε τα άνθη της λήθης	256
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XVII. ΑΥΤΟΙ ΟΙ ΚΥΚΛΩΠΕΣ, ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΟΙ	263
Πιο πέρα! Η άφιξη στη χώρα των Κυκλώπων	264
Μια χώρα γεμάτη από πόρους για τον αποικισμό	267
Η χώρα των Κυκλώπων στη Σικελία, στις πλαγιές της Αίτνας, ή απόδειξη μέσω του σκοπέλου	270
Η χώρα των Κυκλώπων ανάμεσα στη Νάπολη και στην Κούμα, ή η απόδειξη της σπηλιάς	273
Ανάμεσα στους αποικιακούς αντικατοπτρισμούς και τις γεωγραφικές πραγματικότητες: η ρότα των Αιγάδων	276
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XVIII. ΣΤΗΝ ΑΙΟΛΙΑ, ΕΛΛΗΝΕΣ ΑΠΟΙΚΟΙ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ	281
Πιο πέρα! Ο Οδυσσέας στην Αιολία	283
Ανάμεσα σε δυο κόσμους, η Αιολία των Lipari	285
Οικισμοί και κάτοικοι της αρχαϊκής Αιολίας	288
Από το ένα νησί στο άλλο, από μπουρζίνι σε μπουρζίνι, στη χώρα των ανέμων	293
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XIX. Ο ΑΙΟΛΟΣ, ΑΡΧΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΩΝ ΑΝΕΜΩΝ	297
Λιπάρα, η αποικιακή πρωτεύουσα, και Stromboli, η κατοικία του ομηρικού Αιόλου	299
Αρμοδιότητες και λειτουργήματα του ομηρικού Αιόλου	300
Ομηρικοί άνεμοι και αιόλια μετεωρολογία	302
Η τέχνη της πρόγνωσης από τον καπνό του ηφαιστείου	308
Stromboli, έδρα της αιόλιας μοναρχίας	311
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XX. ΑΙΜΑΤΗΡΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΟΦΑΓΟΥΣ ΚΑΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ: ΟΙ ΛΑΙΣΤΡΥΓΟΝΕΣ	317
Η οχρωμένη πάνω πόλη των Λαιστρυγόνων	319
Το ομηρικό λιμάνι των Λαιστρυγόνων	321
Γίγαντες και ανθρωποφάγοι	323
Τα βόρεια όρια της δυτικής Μεσογείου και η αρχαϊκή εικόνα του κόσμου	325

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧΙ. ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΛΑΙΣΤΡΥΓΟΝΩΝ	329
Η Τηλέπυλος των θαλασσοπόρων και η τοποθεσία της	330
Η ακτή της Σαρδηνίας και τα στενά του Μπονιφάτσο	333
Πώς η Αρκούδα δείχνει τον τόπο ύδρευσης των καραβιών και αναγγέλλει το Λιμάνι του Πηγαδιού	337
Οι γίγαντες της προϊστορίας της Σαρδηνίας και ο πολιτισμός των <i>nuraghe</i>	339
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧΙΙ. Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΗΣ ΚΙΡΚΗΣ: ΦΙΛΑΤΡΑ, ΓΗΤΕΜΑΤΑ, ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ, ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΗΣΕΙΣ	345
Κίρκη, η ανατολική και η δυτική, και το νησί της, σύμφωνα με το μύθο	346
Συνετή προσέγγιση σε άγνωστη γη: το Monte Circeo και ο περιβάλλον χώρος	348
Στην Κίρκη, ξόρκια και μεταμορφώσεις	355
Συνάντηση ανάμεσα σε πολιτισμούς: η σκηνή της διπλής παρανόησης	359
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧΙΙΙ. ΟΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΟΥ ΔΙΝΕΙ Η ΚΙΡΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΤΟΥ ΤΕΙΡΕΣΙΑ	365
Στη χώρα των Κιμμερίων, για να συμβουλευτεί τον μάντη Τειρεσία	365
Από το μύθο στο μαντείο της λίμνης του Αόρνου	367
Πώς η Κίρκη προσφέρει μυστικά στον Οδυσσέα ναυτικές οδηγίες	372
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧΙΙΙΙ. ΑΠΟ ΤΙΣ ΣΕΙΡΗΝΕΣ ΣΤΙΣ ΠΛΑΓΚΤΕΣ ΠΕΤΡΕΣ	375
Παραπλανητική οδή και θανάσιμες άπνοιες: η μορφή των Σειρήνων	375
Οι άπνοιες στη θάλασσα και οι Σειρήνες στο νησί τους	379
Περνώντας τις Πλαγκτές Πέτρες	381
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧV. ΠΛΟΥΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΤΕΡΑΤΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΧΑΡΥΒΔΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΚΥΛΛΑ ΣΤΗΝ ΤΡΙΝΑΚΡΙΑ	389
Σκύλλα, το τέρας με τις σκύλες και το ηχηρό γάβγισμα	390
Χάρυβδη, το τέρας με την περιδινούμενη άβυσσο	393
Πώς να πλεύσεις ανάμεσα στη Χάρυβδη και στη Σκύλλα	395
Κατάπλους στο νησί της Τρΐαινας: η απελπισία, η πείνα και η παραβίαση των θείων απαγορεύσεων	401
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΧΧVΙ. Η ΝΥΜΦΗ ΚΑΛΥΨΩ ΚΑΙ Η ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ	407
Ναυάγιο και περιπλάνηση στην ανοιχτή θάλασσα	407
Το μυθικό νησί της ατλαντικής Καλυψούς, στα σύνορα του άπειρου Ωκεανού	410
Αναζητώντας την ατλαντική Ωγυγία: η κερκυραϊκή	413
Αναζητώντας την ατλαντική Ωγυγία: η μαλτέζικη	416
Αναζητώντας την ατλαντική Ωγυγία: η μαροκινή	418

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	565
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XXVII. Η ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΥΣ ΦΑΙΑΚΕΣ	425
Το μέσο σωτηρίας: πρωτόγονη σχεδία ή πλοίο κατασκευασμένο σύμφωνα με τους κανόνες της ναυπηγικής;	425
Καταιγίδα και άφιξη στη Φαιακία: Οδυσσέας και Ναυσικά	432
Η ομηρική κοινωνία των Φαίακων: ένα βασίλειο ουτοπίας;	435
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XXVIII. Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΣΤΗ ΣΧΕΡΙΑ:	
ΟΤΡΑΝΤΟ, ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΚΡΑ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ	439
Καταιγίδα μέσα στο στενό του Οτράντο	440
Από τη μια και από την άλλη πλευρά του στενού του Οτράντο: Έλληνες και μη Έλληνες	447
Ποια παραλία για τον Οδυσσέα και τη Ναυσικά, ποια πόλη και ποια λιμάνια για τον Αλκίνοο και τους Φαίακες βασιλείς;	449
Ένας αρχαϊκός πολιτισμός, η Γοργόνα του, τα τέρατά του και οι Τιτάνες του	456
ΚΕΦΑΛΑΙΟ XXIX. Ο ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΗΝ ΙΘΑΚΗ	
Ή Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ ΗΡΩΑ	461
Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη: το λιμάνι εκείνου που είναι άρχοντας στις φώκιες, του θεού Φόρκυνα	462
Η σπηλιά των Ναϊάδων και η λατρεία των αρωγών	465
Η σπηλιά του όρμου της Πόλης, οι δεκατρείς χάλκινοι τρίποδες και οι αρχαϊκές λατρείες	468
Η λατρεία του Οδυσσέα στην Ιθάκη	472
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	475
Το ποίημα και ο περίπλους	476
Όμορφη μυθολογία και ναυτικές πρακτικές	480
Οι ιδιαιτερότητες του Νέου Κόσμου: εθνογραφική φαντασία; Εξερευνητής των περασμάτων της θάλασσας, ο Οδυσσέας ο σύγχρονός μας	482
Εξηρευνητής των περασμάτων της θάλασσας, ο Οδυσσέας ο σύγχρονός μας	484
Ερμηνευτικό γλωσσάριο των ναυτικών όρων στα ομηρικά ελληνικά	487
Κλίμακα Μποφόρ	493
Συντομεύσεις	494
Σημειώσεις	495
Βιβλιογραφικές αναφορές	523
Κατάλογος ονομάτων προσώπων, θεών, ηρώων, ανθρώπων και ονομάτων λαών	537
Κατάλογος τοπωνυμίων	541
Θεματικός κατάλογος	549
Πίνακας εικόνων	553
Πίνακας αποσπασμάτων από το ημερολόγιο πλοίου	559